ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
भारत मौसम विभाग
केंद्रीय कापूस संशोधन संस्था
नागपूर

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 27-10-2026

नागपूर(महाराष्ट्र) साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2026-10-27 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2026-10-28	2026-10-29	2026-10-30	2026-10-31	2026-11-01
पर्जन्यमान (मिमी)	0.3	8.4	3.7	0.0	0.0
कमाल तापमान (अं.से)	34.2	28.0	26.8	29.9	30.1
किमान तापमान (अं.से)	17.2	20.8	20.9	17.1	16.8
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	70	88	89	90	90
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	31	63	70	57	49
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	12	14	18	7	9
वाऱ्याची दिशा(अंश)	28	29	9	328	7
मेघाच्छादन (ऑक्टा)	5	8	6	4	2
चेतावणी	चेतावणी नाही	गडगडाटी वादळे आणि विजा, स्क्वॉल; मजबूत पृष्ठभाग वारे	गडगडाटी वादळे आणि विजा, स्क्वॉल; मजबूत पृष्ठभाग वारे	चेतावणी नाही	चेतावणी नाही

भविष्यवाणी सारांश:

• In Nagpur district, as per the district level value added forecast given by, IMD, RMC, Nagpur, Sky is likely to be partly to partially cloudy during next 5 days, • Very light to light rain is very likely to occur at isolated places on 27th October, 2026. • Very light to light rain is very likely to occur at few places on 28th and 29th October, 2026. • Weather is very likely to be dry on 30th and 31st October 2026. • नागपुर जिल्ह्यामध्ये, भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या जिल्हास्तरीय अंदाजानुसार, पुढील ५ दिवसा दरम्यान आकाश आंशिक ते अंशतः ढगाळ राहण्याची शक्यता, • दिनांक २७ ऑक्टोबर २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी खूप हलक्या ते हलक्या स्वरूपाच्या पाऊस होण्याची अधिक शक्यता, • दिनांक २८ आणि २९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी काही ठिकाणी खूप हलक्या ते हलक्या स्वरूपाच्या पाऊस होण्याची अधिक शक्यता, • दिनांक ३० आणि ३१ ऑक्टोबर २०२६ रोजी हवामान कोरडे राहण्याची अधिक शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

हवामान चेतावणी (पुढील दिवशी 08:30 IST पर्यंत वैध):

• दिनांक २८ ऑक्टोबर २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट व वादळी वाऱ्याची (४० ते ५० किमी/तास) शक्यता, • दिनांक २९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट व वादळी वाऱ्याची (३० ते ४० किमी/तास) शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

हवामान चेतावण्यांचे कृषीवरील संभाव्य प्रभाव आणि संबंधित एग्रोमेट सल्ले:

• मेघगर्जना व विजांच्या कडकडाटामुळे शेतकरी, शेतमजूर तसेच पशुधनाला दुखापत होण्याची किंवा जीवितहानी होऊ शकते. पावसामुळे कृषी उत्पन्न बाजार समिती किंवा खुल्या बाजारात विक्रीसाठी आणलेला शेतमाल भिजून त्याची गुणवत्ता खराब होऊ शकते. पावसामुळे परिपक्व अवस्थेतील आणि कापणी केलेल्या व झाकून न ठेवलेल्या खरीप पिकाचे नुकसान होऊ शकते.

कृषि सल्ला:

• वादळी वारा, पाऊस व विजांचा कडकडाट होण्याचा अंदाज लक्षात घेता, कृषी रसायनांच्या फवारणीची कामे, उभ्या पिकात खते देण्याची कामे तसेच आंतरमशागतीची (खुरपणी/डवरणी इत्यादी.) कामे पुढील ३ दिवस सुरु ठेवावी. • परिपक्व अवस्थेतील सोयाबीन, उडीद, मुग व इत्यादी खरीप पिकाची कापणी व मळणीची कामे संभाव्य पावसाचा अंदाज लक्षात घेता तात्काळ उरकून घ्यावी. • सिंचनाच्या उपलब्धतेनुसार कापूस, तूर व इत्यादी पिकास संवेदनशील अवस्थेत असताना ओलीत करावे. • कीड व रोग नियंत्रणासाठी, कीटकनाशके हाताळताना आणि फवारताना सुरक्षा उपायांचे पालन करावे आणि संरक्षक साधनांचा वापर करावा. शिफारस केलेला विशिष्ट डोस वापरावा आणि वापरासाठी दिलेल्या सूचनांचे पालन करावे. वाऱ्याच्या विरुद्ध दिशेने फवारणी करू नये. कीटकनाशक हाताळताना आणि फवारणी करताना खाऊ, पिऊ, धूम्रपान करू किंवा चघळू नये. तसेच डोळे, नाक, तोंड, कान आणि हातांचे संरक्षण करावे. हातमोजे, फेस मास्क वापरावा आणि अनवाणी पायांचे संरक्षण करावे. फवारणीनंतर हात आणि कीटकनाशकाच्या संपर्कात आलेले शरीराचे इतर भाग साबण आणि पाण्याने धुवावेत.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• परिपक्व अवस्थेतील सोयाबीन, उडीद, मुग व इत्यादी खरीप पिकाची कापणी व मळणीची कामे संभाव्य पावसाचा अंदाज लक्षात घेता तात्काळ उरकून घ्यावी.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
करंडई	• जमिनीत पुरेसा ओलावा आणि सिंचनाची सोय उपलब्ध असल्यास, करडईच्या जातींची (भीमा, एकेएस-२०७, पीकेव्ही-पिंक आणि नारी-६) लवकर पेरणी ऑक्टोबरच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत करता येते. लवकर पेरणी केल्याने मावा किडीचे नुकसान टाळता येते. बियाण्यांवर अझोटोबॅक्टर + पीएसबी (प्रत्येकी २५ ग्रॅम/किलो बियाणे) आणि ट्रायकोडर्मा (४ ग्रॅम/किलो बियाणे) या जैविक बुरशीनाशकाची प्रक्रिया करावी.
हरभरा	• जमिनीत पुरेसा ओलावा आणि सिंचनाची सोय उपलब्ध असल्यास, पावसावर अवलंबून असलेल्या हरभऱ्याच्या जातींची (जाकी ९२१८, पीडीकेव्ही कांचन आणि विजय) पेरणी ऑक्टोबरच्या पहिल्या पंधरवड्यापर्यंत करता येईल. बियाण्यांवर रायझोबियम + पीएसबी (प्रत्येकी २५ ग्रॅम/किलो बियाणे) आणि ट्रायकोडर्मा (४ ग्रॅम/किलो बियाणे) या जैविक बुरशीनाशकाची प्रक्रिया करावी.
तूर	• सिंचनाच्या उपलब्धतेनुसार तूर पिकास संवेदनशील अवस्थेत ओलीत करावे. • तणांची स्पर्धा टाळण्यासाठी खुरपणी/तण व्यवस्थापन करावे. • खरीप तूर पिकामध्ये मर/करपा रोगाची लक्षणे दिसून आल्यास, नियंत्रणासाठी १० लिटर पाण्यात कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी @ २५ ग्रॅम किंवा कॅप्टन ७५% डब्ल्यूपी @ २० ग्रॅम मिसळून आळवणी करावी. • तुरीमध्ये दिसून येणाऱ्या फायटोफ्थोरा करपा (खोड कुज किंवा खोड करपा) रोगाच्या नियंत्रणासाठी, १० लिटर पाण्यात फोसेटाइल एएल ८०% डब्ल्यूपी @ २० ग्रॅम मिसळून फवारणी करावी.
सोयाबीन	• परिपक्व अवस्थेतील सोयाबीन पिकाची कापणी व मळणीची कामे सुरु ठेवावी.
भात	• पाणी व्यवस्थापन:- • २) धान पिकात पीक निसवण्यापूर्वी १० दिवस व पीक निसवल्यानंतर १० दिवस पाण्याची पातळी १० सें.मी. (चार इंच) ठेवावी. पीक फुलोरा अवस्थेत असताना पाण्याचा ताण पडू देऊ नये. •

पिक	पिक निहाय सल्ला
	रोग व्यवस्थापन:- • १) करपा व मानमोडी :- हेक्झाकोनॅझोल ५ % ई.सी. @ २० मि.ली. किंवा मेंकोझेब ७५% प्रवाही @ ३० ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • २) कडाकरपा:- कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८ % डी एफ @ ३० ग्रॅम किंवा स्ट्रेप्टोमायसीन सल्फेट ९०% + टेट्रासायक्लीन हायड्रोक्लोराइड १०% एसपी @ १.५ ग्रॅम हे संयुक्त जीवाणू नाशक प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून लावणीनंतर १० दिवसाच्या अंतराने दोन ते तीन फवारण्या कराव्यात. • ३) भातावरील आभासमय काजळी (False smut): फ्लुओपायरम १७.७% w/w + टेबुकोनॅझोल १७.७% w/w SC @ ५५० ग्रॅम प्रति हेक्टर किंवा पिकोक्सीस्ट्रोबिन ७.०५% + प्रोपिकोनॅझोल ११.७% SC @ १.० लिटर प्रति हेक्टर किंवा थिफ्लुझामाइड १५% + डिफेनोकोनॅझोल २०% SC @ २५० मिली प्रति हेक्टर किंवा अझोक्सीस्ट्रोबिन ४.७% + मँकोझेब ५९.७% + टेबुकोनॅझोल ५.६% WG @ २.० किलो प्रति हेक्टर • किड व रोग व्यवस्थापन:- • १) खोडकिडीच्या व्यवस्थापनासाठी • Ø पिकाची वरचेवर पाहणी करून किडग्रस्त फुटवे मुळासकट काढून नष्ट करावी हे काम हंगामात किमान ३-४ वेळा करावे. • Ø हेक्टरी २० या प्रमाणे कामगंध सापळे लावावे. ट्रायकोग्रामा जापोनिकम (ट्रायकोकार्ड) हे परोपजीवी किटक हेक्टरी ५०,००० अंडी या प्रमाणात दर ७ दिवसाच्या अंतराने ३ ते ४ वेळा सोडावे. • Ø बुरशीजन्य किटकनाशके जसे मेटारायझीयम, बिव्हेरिया @४० ग्राम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात वापर करावा. • Ø शेतात ५ टक्के किड ग्रस्त फुटवे दिसताच अॅझाडीरेक्टीन ०.१५ टक्के @३० ते ५० मि.ली. किंवा क्विनालफॉस २५ टक्के प्रवाही @२६ मि.ली. किंवा कार्बोसल्फान २५ टक्के @१६ मि.ली. किंवा क्लोरॅनट्रानीलीप्रोल १८.५ % एस.सी. @ ३ मिली. प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी किंवा कर्बोफ्युरॉन ३ टक्के दाणेदार @२५ कि./हे. किंवा फिप्रोनील ०.३ टक्के दाणेदार @१६.६७ कि. /हे. याप्रमाणे बांधीमध्ये टाकावे. किंवा शेतात १० % किडग्रस्त फुटवे दिसताच क्लोरॅनट्रानीलीप्रोल ०.४ % दाणेदार @ १० कि. ग्रॅ. किंवा कारटॅप हायड्रोक्लोराईड ४ जी @ १८ कि.ग्रॅ. किंवा फीप्रोनिल ०.३ जी @ २५ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर बांधीमध्ये पाणी असतांना टाकावे. • Ø रासायनिक किटकनाशक वापरतांना सुरक्षेची सर्व काळजी घेऊनच वापर करावा • २) गादमाशी:- कार्बोफ्युरॉन ३ % दानेदार @ २५ किलो ग्रॅम प्रती हेक्टरी बांधीमध्ये ७ ते १० सेमी. पाणी, असतांना वापरावे. बांधीमधील पाणी ४ ते ५ दिवस बांधीबाहेर काढू नये. • ३) तुडतुडे :- धान पिकावर तुडतुडे यांचा प्रादुर्भाव होण्याची शक्यता आहे तरी त्यांच्या नियंत्रणासाठी मेटारायझियम अनिसोप्ली या जैविक बुरशीचा १.१५ % @ २.५ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर या प्रमाणात बांधीमध्ये वापर करावा. तुडतुड्यांची आर्थिक नुकसानीची पातळी ओलांडताच नियंत्रणासाठी बुप्रोफेजीन २५ % प्रवाही @१६ मि.ली. किंवा इमिडाक्लोप्रीड १७.८ एस. एल. @२.० मि.ली. किंवा फिप्रोनिल ५ एस.सी. @ २० मि.ली. किंवा इथोफेनप्रॉक्स १० % प्रवाही @१० मि.ली. किंवा फ्लोनीकॅमीड ५० डब्लु.जी. @ ३.० ग्रॅम किंवा थायमिथॉगझाम २५ डब्लु.जी. @ २.० ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • ४) धान पिकावरील तपकिरी तुडतुड्यांच्या प्रभावी आणि किफायतशीर व्यवस्थापनाकरिता किडींनी आर्थिक नुकसानीची पातळी (फुटव्याच्या वेळी दहा तुडतुडे किंवा लोंबीच्या पुढील अवस्थेत पाच ते दहा तुडतुडे प्रती चूड) गाठताच फ्लोनीकॅमीड ५० डब्लु.जी. @ ३.० ग्रॅम प्रति दहा लिटर पाण्यात मिसळून पहिली फवारणी व त्यानंतर पंधरा दिवसांनी पायमेट्रोजिन ५० डब्लु.जी. या रासायनिक कीटकनाशकाची ६ ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून दुसरी फवारणी करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.
कपाशी	• ओलिताखालील संकरित कपाशीला ४० किलो नत्र (९० किलो युरिया प्रति हेक्टर) आणि कोरडवाहू संकरित/ हिर्सुटम कपाशीला ४५ किलो नत्र (१०० किलो युरिया प्रति हेक्टर) या रासायनिक खताचा पहिला हप्ता वरखत म्हणून द्यावा. रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी, आर्थिक उंबरठा पातळीनुसार ॲसिटामिप्रिड २० एसपी १५ ग्रॅम प्रति हेक्टर किंवा फ्लोनिकमाइड ५०% @ ३ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी. • गुलाबी बोंडअळीवर देखरेख ठेवण्यासाठी, शेतात प्रति एकर २ फेरोमोन सापळे लावा. कीड प्रादुर्भावासाठी कापूस शेताचे प्रतिनिधित्व म्हणून प्रति एकर २० झाडांचे निरीक्षण करा. जर आकस्मिक आढळून आली, तर लक्षणे दिसू लागल्यापासून एका आठवड्याच्या अंतराने, कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी @ २५० ग्रॅम किंवा कार्बेंडाझिम ५०% डब्ल्यूपी @ १०० ग्रॅम आणि युरिया २ किलो प्रति १०० लिटर पाण्याच्या द्रावणाचे २-३ वेळा आळवणी करावी. • कपाशीतील मावा, तुडतुडे आणि फुलकिडे यांसारख्या रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी, तसेच कपाशीच्या पात्यांवर गुलाबी बोंडअळीच्या माद्यांना अंडी घालण्यापासून अटकाव घालण्यासाठी, निंबोळी अर्क ५ % + कडुलिंबाचे तेल ५ मिली/लिटर किंवा निंबोळी तेलावर आधारित मिश्रण (३०० किंवा १५०० पीपीएम) ५ मिली/लिटर + १.० ग्रॅम धुण्याचा सोडा मिसळून फवारणी करावी. • कपाशीमध्ये दीर्घकाळ पावसाचा खंड असल्यास ०२ किलो १३:००:४५ या विद्राव्य खताची २०० लिटर पाण्यात मिसळून प्रति एकर या प्रमाणात फवारणी करावी. त्यानंतर ४ ते ५ दिवसाच्या अंतराने कपाशीमध्ये नैसर्गिक पाते व फुलगळ होत असल्यास ती टाळण्यासाठी एनएए म्हणजेच नॅफ्थॅलीन ऍसिटिक ऍसिड ०४ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • ज्या शेतकरी बांधवांनी कपाशीची लागवड अति घनता लागवड पद्धत (३ बाय १/२ फूट) किंवा कमी अंतर लागवड पद्धतीद्वारे (३ बाय १ फूट) या पद्धतीने केली असल्यास व ४० ते ४५ दिवसाचे असल्यास पाते लागण्याच्या अवस्थेत पिक वाढ रोधक मेपिक्वेट क्लोराईड ५% एएस १ मिली/लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी आणि दुसरी फवारणी १५-२० दिवसांनी १.० मिली/लिटर पाण्यात मिसळून करावी. पावसाचा दीर्घ काळ खंड असल्यास मेपिक्वेट क्लोराईड ची

पिक	पिक निहाय सल्ला
	फवारणी टाळावी. • कपाशीमध्ये तुडतुडे व पांढरी माशीच्या निगराणीसाठी व नियंत्रणासाठी एकरी ०८ प्रमाणे पिवळे चिकट सापळे लावावेत. नत्रयुक्त खतांचा अतिरेक टाळावा. तुडतुड्यांनी आर्थिक नुकसानीचा स्तर ओलांडल्यास फ्लोनिकामिड ५० डब्ल्यूजी ४ ग्राम किंवा डीनोटेफुरोन २० एसजी ०३ ग्राम प्रती लिटर पाणी या प्रमाणे फवारणी करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
टोमॅटो	• टोमॅटोच्या पिकावरील लवकर येणारा करपा या रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी रोपे लावण्याच्या एक किंवा दोन दिवस आधी कॉपर ऑक्सीक्लोराईड (३.० ग्रॅम/लिटर) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लिटर) फवारणी करावी. पिकाच्या मुख्य शेतात १०-१५ दिवसांच्या अंतराने किंवा आवश्यकतेनुसार कॉपर ऑक्सीक्लोराईड (३.० ग्रॅम/लिटर) किंवा मॅनकोझेब (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा क्लोरोथॅलोनिल (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा प्रोपिनेब (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा मेटिराम (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा पायराक्लोस्ट्रोबिन + मेटिराम (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा टेबुकोनाझोल ५०% + ट्रायफ्लॉक्सिस्ट्रोबिन २५% वजनानुसार (०.६ मिली/लिटर) पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी. • टोमॅटोच्या पिकावरील उशिरा येणारा करपा रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी मँकोझेब (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराईड (३.० ग्रॅम/लिटर) किंवा बोर्डो मिश्रण (१%) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा फोसेटाइल-अल (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा डायमेथोमॉर्फ (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा पायराक्लोस्ट्रोबिन + मेटिराम (२.० ग्रॅम/लिटर) यांचे मिश्रण किंवा मेफेनोक्साम + कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लिटर) किंवा मेटालेक्झिल ८% + मँकोझेब ६४% (२.० ग्रॅम/लिटर) पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी. • टोमॅटोच्या पिकामध्ये भुरी रोगाची सुरुवात झाल्यास हेक्साकोनाझोल (१ मिली/लिटर) किंवा डायनोकॅप (१ मिली/लिटर) किंवा पाण्यात विरघळणारे सल्फर (२.५ ग्रॅम/लिटर) किंवा कार्बेंडाझिम (१.० ग्रॅम/लिटर) किंवा ट्रायडाइमेफॉन २५ डब्ल्यूपी (०.४ ग्रॅम/लिटर) किंवा डायफेनकोनाझोल (०.५ मिली/लिटर) किंवा क्रेसोक्सिम मिथाइल ४४.३% एससी (२.० मिली/लिटर) किंवा प्रोपिकोनाझोल २५ ईसी (१.० मिली/लिटर) पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी.
मिरची	• मिरचीवरील भुरी रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी, रोगाचा प्रादुर्भाव झाल्यापासून १०-१५ दिवसांच्या अंतराने वेटेबल सल्फर (३.० ग्रॅम/लिटर) (फक्त फुलोरा येण्यापूर्वी) किंवा ट्रायडेमॉर्फ (१.० मिली/लिटर) किंवा हेक्साकोनाझोल (०.५ मिली/लिटर) किंवा डायनोकॅप (१ मिली/लिटर) किंवा फ्लुसिलाझोल (०.३ मिली/लिटर) किंवा मायक्लोब्युटानिल (१.० ग्रॅम/लिटर) किंवा इमल्सिफाइड कडुलिंबाचे तेल (१०-१५ मिली/लिटर) फवारणी करावी.
संत्रा	• ठिंबक सिंचनाचा संच असल्यास त्याच्या नळया पसरवाव्यात अन् मृग आणि अंबिया या दोन्ही बहारासाठी पाणी दयावे. संच नसल्यास दुहेरी आळे पध्दतीने सिंचनासाठी आळे करावे. • संत्रा व मोसंबीच्या एका वर्षाच्या झाडाला 9 लिटर पाणी /दिवस /झाड 4 वर्षाच्या झाडाला 40 लिटर, 8 वर्षाच्या झाडाला 105 लिटर तर 10 वर्षाच्या झाडाला 131 लिटर पाणी दयावे. • संत्रा व मोसंबी पेक्षा लिंबाच्या झाडाला कमी पाणी लागते. 1 वर्षाच्या लिंबाच्या झाडाला 6 लिटर, 4 वर्षाच्या झाडाला 19 लिटर 8 वर्षाच्या झाडाल 57 लिटर तर 10 वर्षाच्या अन् त्यावरील झाडाला 92 लिटर पाणी दयावे. • नर्सरीधरकांनी प्लॅस्टीक ट्रे मध्ये जंबेरी/रंगपूर लाईम खूंटाच्या बीयांची पेरणी करावी. • फळातील रस षोशून घेणाऱ्या पतंगाचे नियंत्रण करण्यासाठी आमीशांचा वापर करावा. हे आमीष10 मिली मेलेथियॉन व 100 मिली संत्र्याचा रस व 100 ग्रॅम गुळ आणि 900 मिली पाणी एकत्र करून बनवावे. हे आमीष मोठया तोंडाच्या बाटलीत भरून, दोन बाटल्या प्रति 25 झाड या प्रमाणे बगीच्यात लटकवाव्या. • गाईच्या शेणाच्या गोवऱ्या पेटवून त्यावर कडू निंबाची पाने टाकावी. पेटत्या गोवऱ्या बगीच्यात ठिकठिकाणी ठेवाव्यात. संध्याकाळी 7.00 ते रात्री दहाच्या दरम्यान बागेत धूर करावा. यामुळे फळांचा रस शोषणारे पतंग बगीच्यात फिरत नाही. • फळमाशी नियंत्रणासाठी नर माशीला आकर्षित करण्याचा आमिशे (मिथील/उजीनॉल) प्रति हेक्टर 20 या प्रमाणात फळे तोडणीच्या आधी लावावे. 30 दिवसानंतर बदलवावे. • जमीनीची मशागत करून बाग स्वच्छ ठेवावी. गळून पडलेली फळे रोजच्या रोज जमा करून एका खड्डयात पुरावी आणि त्यावर माती टाकावी. • कोळी कीडीचा प्रादुर्भाव रोकण्यासाठी 2 मिली डायक्लोफॉल किंवा इथिआन 2 मिली किंवा 1 मिली प्रोपरगाईट किंवा विद्रव्य गंधक 3 ग्रॅ. प्रति लिटर पाण्यात मिसळून 15 दिवसांच्या अंतराने फवारणी करावी. • फायटोफ्थोराचा प्रादुर्भाव नियंत्रित करण्यासाठी झाडाच्या बुंध्यावर बोर्डो पेस्ट ब्रश ने लावावी. 1 किलो मोरचुद आणि एक किलो चूना

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
	प्रत्येकी 5 लिटर पाण्यात वेगवेगळया प्लॅस्टीकच्या बादलीत रात्रभर मुरवून ठेवावा. दुसऱ्या दिवशी हे दोन्हीही मिश्रण तिसऱ्या एका मोठया बादलीत एकत्र मिसळावे. मिश्रणाचा रंग आकाशी नीळा असतो. लोखंडाची सळी किंवा पाते या मिश्रणात बुडवून मिश्रण बरोबर झाले की नाही याची खात्री करावी. (लोखंडाच्या सळीवर तांब्याचा थर आल्यास त्यात पुन्हा थोडा चूना टाकावा.) ही पेस्ट झाडाच्या बुंध्यावर जमिनीपासून वर 24 इंचापर्यंत लावावे. पेस्ट तयार केल्याच्या 12 तासाच्या आत वापरावी. • फायटोफथोराग्रस्त झाडांवर मेफनोक्जम एम झेड 68 2.5 ग्रॅ/लिटर किंवा फॉसेटील 2.5 ग्रॅ/लिटर पाण्यात मिसळून द्रावण तयार करावे. हे द्रावण संपूर्ण झाडे ओले होईपर्यत फवारावे व झाडांभोवती टाकावे. • जमीनीची मशागतम करून तणे नष्ट करावीत. सिंचनासाठी आळे बनवावेत. • अंबीया बहाराची फळे असलेल्या झाडांवर कार्बेन्डाझीम (1 ग्रॅ/लि.) ची 15 दिवसांच्या अंतराने फवारणी करावी. • आंबिया बहारातील फळ गळती थांबविण्यासाठी 1.5 ग्रॅ. 2-4 डी किंवा जीब्रेलीक आम्ल व 100 ग्रॅ कार्बनडायझिम 50 डब्लूपी व एक किलो युरिया, 100 लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. फळगळती न थांबल्यास 15 दिवसांनी पुन्हा फवारणी करावी. • मृग बहाराच्या फळांच्या आकार वाएविण्याकरीता 2-4डी किंवा जिब्रेलीक आम्ल 1 ग्रॅम सोबत मोनोपोटॅषियम फॉस्फेट, डायअमोनियम फॉस्फेट पोटॅषियम नायट्रेट 2 टक्के याप्रमाणे 15-20 दिवसांच्या अंतरांनी फवारणी करावी • अंबिया बहाराची फळ तोडणी सुरू करावी.
सिताफळ	• सीताफळाची फळे काळी पडू नयेत म्हणून मॅन्कोझेब २.० ग्रॅम प्रति लिटर या प्रमाणात फवारणी करावी तसेच पिठ्या ढेकणांच्या नियंत्रणासाठी बुप्रोफेझिन २५ एससी १.२५ मिली प्रति लिटर या प्रमाणात फवारणी करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
गाय	• आवश्यकतेनुसार जनावरांच्या गोठ्यांच्या छतांची दुरुस्ती करा. • जनावरांच्या गोठ्याची जमीन स्वच्छ आणि कोरडी ठेवावी. • जनावरांच्या गोठ्याचा परिसर स्वच्छ आणि आरोग्यदायी ठेवा आणि गोठ्याजवळील अनावश्यक वनस्पती काढून टाका.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	• हिवाळी लागवडीसाठी पानकोबी, फुलकोबी, वांगी, टोमॅटो यांचे बी रोपवाटिकेत गादीवाफ्यावर पेरावे. पालक, मेथी, मुळा, गाजर, वाल, तोंडली, लसूण या भाज्यीपालाला पिकांची लागवड करावी. गुलाब, ऑस्टर, मोगरा, गॅलर्डीया या फुलझाडांची व अश्वगंधा, सोनामुखी, पानपिंपळी या औषधी वनस्पतींची शिफारशीनुसार लागवड करावी.

हवामान चेतावण्यांचे संभाव्य प्रभाव (सामान्य):

• मेघगर्जना व विजांच्या कडकडाटामुळे शेतकरी, शेतमजूर तसेच पशुधनाला दुखापत होण्याची किंवा जीवितहानी होऊ शकते. पावसामुळे कृषी उत्पन्न बाजार समिती किंवा खुल्या बाजारात विक्रीसाठी आणलेला शेतमाल भिजून त्याची गुणवत्ता खराब होऊ शकते. पावसामुळे परिपक्व अवस्थेतील आणि कापणी केलेल्या व झाकून न ठेवलेल्या खरीप पिकाचे नुकसान होऊ शकते.

परिणाम आधारित सल्ला (सामान्य):

• वादळी वारा, पाऊस व विजांचा कडकडाट होण्याचा अंदाज लक्षात घेता, कृषी रसायनांच्या फवारणीची कामे, उभ्या पिकात खते देण्याची कामे तसेच आंतरमशागतीची (खुरपणी/डवरणी इत्यादी.) कामे पुढील ३ दिवस सुरु ठेवावी. • परिपक्व अवस्थेतील सोयाबीन, उडीद, मुग व इत्यादी खरीप पिकाची कापणी व मळणीची कामे संभाव्य पावसाचा अंदाज लक्षात घेता तात्काळ उरकून घ्यावी. • सिंचनाच्या उपलब्धतेनुसार कापूस, तूर व इत्यादी पिकास संवेदनशील अवस्थेत असताना ओलीत करावे. • कीड व रोग नियंत्रणासाठी, कीटकनाशके हाताळताना आणि फवारताना सुरक्षा उपायांचे पालन करावे आणि संरक्षक साधनांचा वापर करावा. शिफारस केलेला विशिष्ट डोस वापरावा आणि वापरासाठी दिलेल्या सूचनांचे पालन करावे. वाऱ्याच्या विरुद्ध दिशेने फवारणी करू नये. कीटकनाशक हाताळताना आणि फवारणी करताना खाऊ, पिऊ, धूम्रपान करू किंवा चघळू नये. तसेच डोळे, नाक, तोंड, कान आणि हातांचे संरक्षण करावे. हातमोजे, फेस मास्क वापरावा आणि अनवाणी पायांचे संरक्षण करावे. फवारणीनंतर हात आणि कीटकनाशकाच्या संपर्कात आलेले शरीराचे इतर भाग साबण आणि पाण्याने धुवावेत.

Farmers are advised to download Unified ﷺMausamﷺ and "Meghdoot" android application on mobile for Weather forecast and weather based Agromet Advisories and "Damini" android application for forecast of Thunderstorm and lightening.

Mausam MobileApp link: https://play.google.com/store/apps/details/

Meghdoot MobileApp link: https://play.google.com/store/apps/details

Damini MobileApp link : https://play.google.com/store/apps/details